

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΕΝΙΑΙΑ ΑΡΧΗ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ

ΓΝΩΜΗ

Δ 57 ΕΑΔΗΣΥ/2023

(άρθρο 347 παρ. 2 περ. γ' υποπερ. γδ' του ν. 4412/2016, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 4 του ν. 4912/2022)

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ

της παρ. 5 του άρθρου 353 του ν. 4412/2016, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 10 του ν. 4912/2022

Στην Αθήνα σήμερα, 17 Μαΐου 2023, ημέρα Τετάρτη και ώρα 10:30 π.μ., στα επί της οδού Κεφαλληνίας 45 και Κομνά Τράκα γραφεία της, συνήλθε σε συνεδρίαση η ως άνω ΕΠΙΤΡΟΠΗ της ΕΝΙΑΙΑΣ ΑΡΧΗΣ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ (εφεξής και «Αρχή» ή «ΕΑΔΗΣΥ»), μετά από σχετική πρόσκληση της Προέδρου, η οποία γνωστοποιήθηκε νομίμως σε όλα τα Μέλη.

Τα προσκληθέντα Μέλη της Επιτροπής παρέστησαν κατά τη συνεδρίαση, ως εξής:

Πρόεδρος: Ανδρονίκη Θεοτοκάτου (μέσω τηλεδιάσκεψης)

Σύμβουλοι: Ευαγγελία Κουτούπα (μέσω τηλεδιάσκεψης)

Δημήτριος Χανής

Μέλη: Χρυσάνθη Ζαράρη

Αδάμ Καραγλάνης (μέσω τηλεδιάσκεψης)

Βασιλική Σκαρτσούνη (μέσω τηλεδιάσκεψης)

Δημήτριος Σταθακόπουλος (μέσω τηλεδιάσκεψης).

Γραμματέας: Αθανάσιος Λαμπράκης, ΠΕ Διοικητικού Οικονομικού.

Εισηγήτρια: Φιλία Κοντραφούρη, Νομικός, Ειδικό Επιστημονικό Προσωπικό ΕΑΔΗΣΥ.

Κατά τη διάρκεια της συνεδρίασης παρέστησαν, η εισηγήτρια, η Προϊσταμένη του Τμήματος Ελέγχου Αιτημάτων Διαπραγμάτευσης, Μαρία Παναγοηλιοπούλου, καθώς και η Προϊσταμένη της Διεύθυνσης Ελέγχου, Μαρία-Ελένη Σιδέρη, οι οποίες αποχώρησαν πριν την έναρξη της διαδικασίας ψηφοφορίας των Μελών της Επιτροπής και τη λήψη απόφασης.

I._Με το αρ. πρωτ. 509/04-04-2023 (αρ. πρωτ. εισερχ. ΕΑΔΗΣΥ 1729/5.4.2023) αίτημα, όπως συμπληρώθηκε με το αρ. πρωτ. 738/15-05-2023 (αρ. πρωτ. εισερχ. ΕΑΔΗΣΥ 2293/15-05-2023) έγγραφο, η Δημοτική Μονοπρόσωπη Ανώνυμη Εταιρεία Πολιτιστικής Πρωτεύουσας Ελευσίνας αιτείται την παροχή σύμφωνης γνώμης της Αρχής, κατά το άρθρο 347 παρ.2 περ. γ' υποπερ. γδ' του ν. 4412/2016, για τη σύναψη σύμβασης, με αντικείμενο την ανάθεση του καλλιτεχνικού έργου «Μυστήριο 11_ΜΑ», στην εταιρεία TooFarEast, εκτιμώμενης αξίας 370.000 ευρώ πλέον ΦΠΑ, βάσει του άρθρου 32 παρ. 2 περ. β' υποπερ. α' του ν. 4412/2016.

II. Ιστορικό – Πραγματικά περιστατικά

2. Στο υπό εξέταση αίτημα η αιτούσα εκθέτει τα εξής:

2.1. «Α. ΑΝΑΓΚΑΙΟΤΗΤΑ – ΣΚΟΠΙΜΟΤΗΤΑ – ΣΥΜΠΕΡΙΛΗΨΗ ΣΤΟ ΦΑΚΕΛΛΟ ΥΠΟΨΗΦΙΟΤΗΤΑΣ - ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ

Η Ελευσίνα αποτελεί την τέταρτη κατά σειρά Πολιτιστική Πρωτεύουσα της Ευρώπης, που φιλοξενείται στην Ελλάδα.....

Η Πολιτιστική Πρωτεύουσα της Ευρώπης ως θεσμός επικεντρώνεται στην ανάδειξη του πλούτου, της ποικιλομορφίας και των κοινών πτυχών των πολιτισμών της Ευρώπης, φιλοδοξώντας να ενισχύσει τους δεσμούς και την αμοιβαία κατανόηση μεταξύ των Ευρωπαίων πολιτών.

Αντλώντας έμπνευση από την πλούσια ιστορία της πόλης, η 2023 Ελευσίνα διαμορφώνει ένα ολοκληρωμένο καλλιτεχνικό, ερευνητικό και εκπαιδευτικό πρόγραμμα, με γενικό τίτλο ΜΥΣΤΗΡΙΑ ΜΕΤΑΒΑΣΗΣ, που κινείται σε τέσσερις στρατηγικές κατευθύνσεις: Πολιτισμός, Άνθρωπος, Πόλη και Περιβάλλον. Επιπλέον, αντανακλώντας τα μοναδικά χαρακτηριστικά της πόλης και τις σύγχρονες προκλήσεις, που αντιμετωπίζει τόσο η Ελευσίνα όσο και η Ευρώπη, διαμορφώνονται και οι τρεις κεντρικοί θεματικοί άξονες του προγράμματός της, διακριτοί και διασυνδεδεμένοι: Άνθρωπος/Κοινωνία, Περιβάλλον και Εργασία.

Το καλλιτεχνικό έργο Μυστήριο 11 ΜΑ είναι ένα από τα έξι Κύρια έργα (Flagship Events) της 2023 Eleusis. Αποτελεί μία καίρια χειρονομία στη δραματουργία του καλλιτεχνικού προγράμματος της Πολιτιστικής Πρωτεύουσας της Ευρώπης, με ιδιαίτερα, ξεχωριστά γνωρίσματα, άμεσα συνυφασμένα με την ιδιαίτερη σκηνοθετική ματιά του διεθν[ή]ους καλλιτέχνη [.....] πάνω σε εννοιολογίες άρρηκτα συνδεδεμένες με την πόλη. Η συμμετοχή του Ιταλού σκηνοθέτη στο καλλιτεχνικό πρόγραμμα της 2023 Eleusis είχε περιγραφεί στον φάκελο υποψηφιότητας ενισχύοντας τον ευρωπαϊκό χαρακτήρα του προγράμματος.

Βάσει της ιδιαίτερης φύσης των Κύριων έργων (Flagship Events), το Μυστήριο 11 ΜΑ ανταποκρίνεται άμεσα στους στρατηγικούς στόχους της εταιρείας Πολιτισμός, Άνθρωπος, Πόλη, Περιβάλλον. Πρόκειται για μία πρωτότυπη καλλιτεχνική δημιουργία, ειδικά προσαρμοσμένη στον Αρχαιολογικό χώρο Ελευσίνας, με συμμετοχή ατόμων, κυρίως γυναικών, από την τοπική κοινωνία και κύρια απόφαση του καλλιτέχνη να μη γίνει χρήση ηλεκτρικού ρεύματος κατά τη διάρκεια της παράστασης.

Η περφόρμανς του [...], είχε συμπεριληφθεί επιγραμματικά στον φάκελο της υποψηφιότητας (bidbook) με αναφορά ως ειδική παραγγελία της Ελευσίνας 2023, στον αρχαιολογικό χώρο σε παγκόσμια πρώτη παρουσίαση, ως ένα εκ των Κύριων έργων (flagship events). Στην 2η αξιολόγηση προς την Ευρωπαϊκή Επιτροπή (Μάιος 2019), αναφέρεται η περαιτέρω διαμόρφωση του περιεχομένου της παραστασης και ζητημάτων παραγωγής.

Το Μυστήριο 11 MA θα κάνει παγκόσμια πρεμιέρα στο κοινό την 1η Σεπτεμβρίου του 2023, για έντεκα (11) παραστάσεις το διάστημα 1 έως 13 Σεπτεμβρίου 2023, εκ των οποίων μία ειδικά για τους κατοίκους της Ελευσίνας. Την οργάνωση και εκτέλεση παραγωγής στην Ελλάδα θα αναλάβει η εταιρεία υπηρεσιών Παραγωγής & Παρουσίασης Καλλιτεχνικών Εκδηλώσεων Νικόλαος Μαυράκης του Γρηγορίου ΤοοFarEast, η οποία εκπροσωπεί αποκλειστικά τον καλλιτέχνη και δημιουργό [...], για το έργο.

B. ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΟΥ ΕΡΓΟΥ

B.1 Σύνομη περιγραφή δράσης:

Η νέα σκηνοθετική δημιουργία του διεθνή καλλιτέχνη [...], μία “παραγγελία” της 2023 Ελευσίς με τίτλο Μυστήριο 11 MA πρόκειται για μία site-specific περιπατητική περφόρμανς, ένα μοναδικό έργο ειδικά δημιουργημένο εντός του Αρχαιολογικού χώρου Ελευσίνας, ένα από τα σπουδαιότερα σωζόμενα μνημεία της αρχαίας ελληνικής κληρονομιάς. Η παράσταση εμπνέεται και αναφέρεται στο Μυστήριο της Δήμητρας, τα Ελευσίνια Μυστήρια. Εξελίσσεται σε μια νηφάλια σύγχρονη ιεροτελεστία, όπου ο κεντρικός πρωταγωνιστής του [...], ένας μη Έλληνας μητροκτόνος, περιβάλλεται από πλήθος τραγουδιών που ερμηνεύονται ζωντανά, για να επανενεργοποιήσει τον δεσμό του με τη μητέρα του. Τη μητέρα που συμβολίζει τη μητέρα γη, και ο γιος τη σχέση του σύγχρονου ανθρώπου με τη γη. Για τον διεθνώς καταξιωμένο Ιταλό καλλιτέχνη, [...], αφετηρία στο παρόν έργο αποτελεί η οικουμενική διάσταση του αρχαιολογικού χώρου της Ελευσίνας και της μυθολογίας που τον συνοδεύει, μέσα από τη δημιουργία μίας πρωτότυπης site-specific περιπατητικής performance που ενεργοποιεί τους αρχέγονους δεσμούς των θεατών με την Μητέρα Γη. Ένα έργο, σχολιασμός της σύγχρονης εκμετάλλευσης της Μητέρας Γης από την ανθρωπότητα, που ξεφεύγει από την κειμενοκεντρική δημιουργία, με έντονη εικαστικότητα, αλλά και σωματικότητα.

Ήδη από τον τίτλο του έργου, ο καλλιτέχνης επιχειρεί την πολύπλευρη συνειρμική απήχησή του. Ο μονολεκτικός τίτλος του Μυστηρίου 11, «MA» ερμηνεύεται πολυγλωσσικά, στην πρώτη σαφή φωνούμενη λέξη ενός βρέφους που επικαλείται την μητέρα του. Η διάσταση όμως αυτών των δύο γραμμάτων διαμορφώνει περαιτέρω νοήματα καθώς τόσο στην Ιταλική όσο και στην Ελληνική γλώσσα, αντιστοιχεί σε επιφώνημα αντίρρησης, αντίθεσης αλλά και σε ορκωτικό μόριο που συστήνει επίκληση στα θεία.

Η μονόωρη site specific περιπατητική performance εντός του Αρχαιολογικού χώρου Ελευσίνας εξελίσσεται ως μια νηφάλια σύγχρονη τελετουργία, με σαφείς αναφορές στις προγονικές τελεσμένες τελετουργίες του τόπου, στα Ελευσίνια Μυστήρια, το μεγαλείο των οποίων ήταν σχεδιασμένο ώστε να εξηγεί και να υμνεί τη ζωή, τόσο τη γέννησή της όσο και τον θάνατο. Εφορμώντας από τους δεδομένα αμύητους, τους θάρβαρους και τους μητροκτόνους, ο [...], αναδεικνύοντας του συμβολισμούς και την αλληγορική διάσταση της δραματουργίας συστήνει έναν μητροκτόνο μη Έλληνα, δηλαδή ξένο, ως πρωταγωνιστή της performance.

Για την υλοποίηση του έργου συστήνεται μία διεθνική ομάδα συνεργατών από την Ιταλία και την Ελλάδα. Η δημιουργική ομάδα που συστήνει το Μυστήριο 11 MA, αποτελείται από τον [...], ο οποίος συγγράφει πρωτότυπη μουσική που πλαισιώνει τον πρωταγωνιστή με πληθώρα τραγουδιών που εκτελούνται ζωντανά από τους μουσικούς (κατηγορία συντελεστών που προκύπτουν έπειτα από Open Call, βλ. παρακάτω), την [...], που συστήνει συνολικά την χορογραφική επιμέλεια της performance,

αλλά και χορογραφώντας ειδικά τις χορεύτριες (κατηγορία συντελεστών που προκύπτουν έπειτα από τη διαδικασία Ανοιχτής Πρόσκλησης), την [.....] που επιμελείται τα κοστούμια και τον [.....], ο οποίος μεταμορφώνει τον αρχαιολογικό χώρο με τα απαραίτητα props και σκηνικά.

Η ομάδα των βοηθητικών performers, των χορευτών και των μουσικών που πλαισιώνουν τον πρωταγωνιστή, αποτελεί ένα πολυφωνικό σύνολο που θα προκύψει μέσω διαδικασίας Ανοιχτής Πρόσκλησης και ακροάσεων, με άμεση απεύθυνση στην τοπική και διευρυμένη κοινότητα της Ελευσίνας και του Θριασίου πεδίου. Παράλληλα η σύσταση αυτού του συνόλου αφορά κατά πλειοψηφία σε γυναικεία υπόθεση, χωρίς περαιτέρω περιορισμούς.

Το σύνολο της περφόρμανς θα βιντεοσκοπηθεί, αποτυπώνοντας την ως ένα αυτόνομο έργο που λειτουργεί ως υλικό αρχείου, παρακαταθήκης και διάχυσης του έργου.

Η παραγωγή της site specific περιπατητικής performance διαμορφώνεται σε διαφορετικές φάσεις και η οργάνωση και εκτέλεσή της πραγματοποιείται ως συνεργασία της Societas από την Ιταλία και της TooFarEast από την Ελλάδα.

Δράσεις Εξωστρέφειας

- Διοργάνωση press trip με απεσταλμένους και ανταποκριτές -δημοσιογράφους- των μεγαλύτερων ενημερωτικών και πολιτιστικών μέσων παγκοσμίως (έντυπων, ψηφιακών και τηλεόρασης) κατά τις πρόβες ή/και τις πρώτες εκτελέσεις της περφόρμανς, παραθέτοντας ταυτόχρονα αποκλειστική συνέντευξη τύπου με τη δημιουργική ομάδα του έργου.
- Παραγωγή βιντεοσκοπημένης περφόρμανς και διοργάνωση ειδικών προβολών αυτής σε παλιές, τρέχουσες και μελλοντικές Πολιτιστικές Πρωτεύουσες της Ευρώπης μέσω του ECoC Family, υπογραμμίζοντας και υπενθυμίζοντας την πυρηνική σημασία και τις πολυδιάστατες εκφάνσεις που μπορεί να πάρει η έννοια του Ευρωπαίου πολίτη.
- Παραγωγή φυσικού και ψηφιακού καταλόγου του έργου με διάθεσή του σε συνέδρια και βιβλιοθήκες ανά την Ευρώπη
- Διάχυση σε κανάλια επικοινωνίας και σε δίκτυα διανομής.

Ημερομηνίες παρουσίασης: Σεπτέμβριος 2023 - 11 επαναλήψεις εντός του πρώτου δεκαπενθήμερου

Χώρος παρουσίασης: Αρχαιολογικός χώρος Ελευσίνας».

Ενδεικτικός Προϋπολογισμός Δράσης:

Η εκτιμώμενη αξία σύμβασης ανέρχεται στο ποσό των €370,000.01 ευρώ πλέον ΦΠΑ, ήτοι συνολικής προϋπολογιζόμενης δαπάνης €458,800.01 ευρώ με Φ.Π.Α. 24%. Το έργο έχει ενταχθεί προς χρηματοδότηση από το Ταμείο Ανάκαμψης ως ένα από τα υποέργα που περιλαμβάνονται στην πράξη με τίτλο «SUB.6.6 Καλλιτεχνικά Έργα της ELEUSIS 2023» (κωδικός ΟΠΣ ΤΑ 5193103), όπως κατωτέρω αναφέρεται αναλυτικά.

B.2. ΦΑΣΕΙΣ ΕΡΓΟΥ (MILESTONES)

Οι διαφορετικές φάσεις του έργου διακρίνονται βάσει κυρίως ποιοτικών στοιχείων σε:

- Α φάση: έρευνα και ανάπτυξη επιμελητικών/σκηνοθετικών αξόνων του έργου, επιλογή επιπλέον συντελεστών βάσει της διαδικασίας ανοιχτής πρόσκλησης | Φεβρουάριος-Ιούνιος
- Β φάση: ανάπτυξη της δραματουργίας του έργου, πραγματοποίηση προβών επιτόπιων και μη | Ιούλιος & Αύγουστος
- Γ φάση: παρουσίαση του έργου στον Αρχαιολογικό χώρο Ελευσίνας | Σεπτέμβριος

- Δ φάση: ενέργειες εξωστρέφειας για την περαιτέρω προβολή του έργου “εκτός των τειχών” / Αύγουστος - Δεκέμβριος

Οι φάσεις Α και Β αφορούν κυρίως στην δημιουργική διαδικασία σύνθεσης του έργου, όπως αυτή αποτυπώνεται παραπάνω.

Η Γ φάση αφορά στις 11 παραστάσεις που πραγματοποιούνται στο διάστημα 1 έως 13 Σεπτεμβρίου 2023, από τις οποίες, η μία θα είναι με μηδενικό εισιτήριο ειδικά για τους κατοίκους της Ελευσίνας.

Η Δ φάση αφορά στο σύνολο των ενεργειών εξωστρέφειας που θα πραγματοποιηθούν για την προβολή του έργου, από τη συνέντευξη τύπου μέχρι τη βιντεοσκόπηση της/των παρουσίασης/ιάσεων και την διαχείριση, αξιοποίησή της με στόχευση το διευρυμένο Ευρωπαϊκό και διεθνές κοινό.

Η βιντεοσκόπηση της *site specific* περιπατητικής *performance* αφορά σε αυτόνομο καλλιτεχνικό έργο, που αναμένεται να αποτελέσει παρακαταθήκη της ΠΠΕ και της σύγχρονης καλλιτεχνικής δημιουργίας εντός του Αρχαιολογικού χώρου Ελευσίνας.

2.2. Σχετικά με τον δημιουργό του καλλιτεχνικού έργου:

«Ο σκηνοθέτης [.....] είναι γνωστός σε όλο τον κόσμο για τη δημιουργία ενός θεάτρου που βασίζεται και αξιοποιεί το σύνολο των τεχνών στοχεύοντας σε μια ολοκληρωμένη αντίληψη. Είναι συγγραφέας αρκετών θεωρητικών δοκιμών για τη σκηνοθεσία. Το θέατρό του ασχολείται με ένα είδος δραματοουργίας που ανατρέπει την πρωτοκαθεδρία της λογοτεχνίας, δημιουργώντας έτσι μια σύνθετη και ευέλικτη μορφή τέχνης, ένα θέατρο φτιαγμένο από εξαιρετικά πλούσιες εικόνες το οποίο εκφράζεται ως μια γλώσσα τόσο κατανοητή όσο η μουσική, η γλυπτική, η ζωγραφική ή η αρχιτεκτονική.

Οι παραστάσεις του έχουν ανέβει στα πιο αναγνωρισμένα διεθνώς θέατρα, όπερες και φεστιβάλ, σε περισσότερες από πενήντα χώρες που καλύπτουν όλες τις ηπείρους. Από τις πιο πρόσφατες δημιουργίες του: *The Ministry’s Black Veil*, εμπνευσμένο από την παραβολή του Hawthorne (2016), *Jeanne au bûcher* του Arthur Honegger (2017), *Δημοκρατία στην Αμερική* ελεύθερα εμπνευσμένο από τον Alexis de Tocqueville (2017), τον *Tannhäuser* του Richard Wagner (2017) και τη *Salomé* του Richard Staruss (2018).

Έχει βραβευτεί εις τριπλούν για τη *Salomé* από τα «Όσκαρ» της Ευρωπαϊκής Όπερας τη σεζόν 2018-2019, από τους πενήντα διεθνείς μουσικούς κριτικούς του γερμανικού περιοδικού *Opernwelt*: «Βραβείο καλύτερης παράστασης», «Βραβείο καλύτερης σκηνοθεσίας», «Βραβείο καλύτερης παραγωγής».

Το καλοκαίρι του 2022, ο [.....] βρέθηκε με το *Resurrection* του [.....] στο *Festival Aix en Provence*, ενώ το προηγούμενο καλοκαίρι φιλοξενήθηκε μαζί με τον [...] στο *Salzburg Festival*. Τα τελευταία χρόνια η θεατρική παραγωγή Βros συνεχίζει την διεθνή περιοδεία της με μεγάλη επιτυχία».

Τα ανωτέρω ως προς τη διεθνή φήμη και αναγνώριση του καλλιτέχνη, τις βραβεύσεις του σε ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο καθώς και τις συνεργασίες του με γνωστά θέατρα και όπερες της Ευρώπης, προκύπτουν και κατόπιν σχετικής έρευνας στο διαδίκτυο.

2.3. Σχετικά με την εταιρεία που εκπροσωπεί τον δημιουργό του υπό ανάθεση καλλιτεχνικού έργου:

«Η *TooFarEast* είναι μια εταιρεία παραγωγής και πολιτιστικής διαχείρισης με έδρα την Αθήνα. Στόχος της είναι η παραγωγή και εξωστρέφεια της σύγχρονης καλλιτεχνικής δημιουργίας, με βασικούς άξονες την ενδυνάμωση της σύγχρονης καλλιτεχνικής σκηνής, την υποστήριξη της ισότητας και της ευημερίας περιθωριοποιημένων κοινωνικών ομάδων, την επίτευξη κοινωνικής συμπερίληψης και τη διαμόρφωση της ταυτότητας και του οράματός μας για ένα καλύτερο μέλλον. Μέχρι σήμερα, έχει υλοποιήσει περισσότερες από 50 πολιτιστικές δράσεις σε συνεργασία με καλλιτέχνες και φορείς από την Ελλάδα και το εξωτερικό. Ενδεικτικά αναφέρουμε φορείς συνεργασίας όπως τα: Υπουργείο Πολιτισμού, Ελευσίς

2023 Πολιτιστική Πρωτεύουσα της Ευρώπης, Στέγη Γραμμάτων & Τεχνών του Ιδρύματος Ωνάση, Φεστιβάλ Αθηνών Επιδαύρου, Εθνική Λυρική Σκηνή, Πολιτιστικό Ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος, Θέατρο Τέχνης - Κάρολος Κουν κ.α.

Η ως άνω εταιρεία υλοποίησης είναι η αποκλειστική εκπρόσωπος του δημιουργού καλλιτέχνη, όπως προκύπτει από την με ημερομηνία 17 Μαρτίου 2023 Δήλωση του Καλλιτέχνη/Δημιουργού [...].

2.4. Περαιτέρω, με το αρ. πρωτ. 738/15-05-2023 έγγραφό της (αρ. πρωτ. εισερχ. ΕΑΔΗΣΥ 2293/15-05-2023 η αιτούσα εκθέτει συμπληρωματικά τα κάτωθι:

«... όπως και όλο το καλλιτεχνικό πρόγραμμα της ΠΠΕ Έλευσις 2023 έτσι και το συγκεκριμένο καλλιτεχνικό έργο είναι επιλογή του Γενικού Καλλιτεχνικού Διευθυντή της εταιρείας μας, και [...] και η υλοποίησή του θα γίνει σε άμεση συνεργασία του ΓΚΔ με τον δημιουργό του έργου και πάντα υπό την εποπτεία και τον έλεγχο της Γενικής Καλλιτεχνικής Διεύθυνσης της εταιρείας και των στελεχών της. Ασφαλώς, το καλλιτεχνικό έργο είναι ιδέα, δημιουργία και πνευματικό πόνημα του δημιουργού, κ. [...], ο οποίος συνεργάζεται στενά για τις λεπτομέρειες και τα ειδικότερα θέματα με τον [...].

B. Όσον αφορά τον υποψήφιο Ανάδοχο

Όσον αφορά δε τον προτεινόμενο υποψήφιο Ανάδοχο είναι επίσης προφανές ότι είναι ο μόνος που μπορεί να ανταποκριθεί στην υλοποίηση της περιγραφόμενης καλλιτεχνικής εκδήλωσης και διαθέτει τα εχέγγυα για την πετυχημένη ολοκλήρωσή της. Στη συγκεκριμένη περίπτωση δεν τίθεται θέμα επιλογής από πλείστες εταιρείες παραγωγής που λειτουργούν στην Ελλάδα καθότι ο ίδιος ο καλλιτέχνης έχει επιλέξει την συγκεκριμένη εταιρεία ως αποκλειστικό συνεργάτη του στην Ελλάδα. Αναφέρομαστε δε στην σχετική από 17 Μαρτίου 2023 Υπεύθυνη Δήλωση του καλλιτέχνη που σας έχουμε προσκομίσει.....»

III. Νομικό Πλαίσιο

3.1.- Στις διατάξεις του άρθρου 32 του ν. 4412/2016, οι οποίες ενσωματώνουν τις αντίστοιχες διατάξεις του άρθρου 32 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ, προβλέπεται ότι: «2. Η διαδικασία με διαπραγμάτευση χωρίς προηγούμενη δημοσίευση μπορεί να χρησιμοποιείται για δημόσιες συμβάσεις έργων, προμηθειών και υπηρεσιών σε οποιαδήποτε από τις κατωτέρω περιπτώσεις:

[...] β) εάν τα έργα, τα αγαθά ή οι υπηρεσίες μπορούν να παρασχεθούν μόνον από έναν συγκεκριμένο οικονομικό φορέα για οποιονδήποτε από τους κατωτέρω λόγους:

αα) στόχος της σύμβασης είναι η δημιουργία ή απόκτηση μοναδικού έργου τέχνης ή καλλιτεχνικής εκδήλωσης, [...].»

Επίσης, στην αιτιολογική σκέψη 50 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ αναφέρονται τα εξής «Λόγω των επιζήμιων επιπτώσεων στον ανταγωνισμό, οι διαδικασίες με διαπραγμάτευση χωρίς προηγούμενη δημοσίευση γνωστοποίηση προκήρυξης σύμβασης θα πρέπει να χρησιμοποιούνται μόνο σε άκρως εξαιρετικές περιπτώσεις. Η εξαίρεση αυτή θα πρέπει να περιορίζεται σε περιπτώσεις που είτε η δημοσίευση είναι αδύνατη, για λόγους κατεπείγουσας ανάγκης οφειλομένης σε γεγονότα τα οποία η αναθέτουσα αρχή δεν θα μπορούσε να προβλέψει και για τα οποία δεν ευθύνεται, είτε είναι σαφές εξ αρχής ότι η δημοσίευση δεν θα οδηγήσει σε μεγαλύτερο ανταγωνισμό ή σε καλύτερα αποτελέσματα όσον αφορά την προμήθεια, μεταξύ άλλων και γιατί αντικειμενικά υπάρχει μόνο ένας οικονομικός φορέας που μπορεί να εκτελέσει τη σύμβαση. Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι τα έργα τέχνης, όπου η ταυτότητα του καλλιτέχνη συνδέεται άρρηκτα με τον μοναδικό χαρακτήρα και την αξία του έργου τέχνης. Η αποκλειστικότητα μπορεί να οφείλεται και σε άλλους λόγους, όμως μόνο καταστάσεις αντικειμενικής αποκλειστικότητας μπορούν να δικαιολογήσουν τη χρήση της διαδικασίας με διαπραγμάτευση χωρίς

δημοσίευση, εφόσον η κατάσταση της αποκλειστικότητας δεν δημιουργήθηκε από την ίδια την αναθέτουσα αρχή με στόχο τη μελλοντική διαδικασία προμήθειας. Οι αναθέτουσες αρχές που επικαλούνται αυτή την εξαίρεση θα πρέπει να αιτιολογούν γιατί δεν υπάρχουν εύλογες εναλλακτικές ή υποκατάστατα, όπως η χρήση εναλλακτικών διαύλων διανομής ακόμα και εκτός του κράτους μέλους της αναθέτουσας αρχής ή να εξετάζουν παρεμφερή από άποψη λειτουργίας έργα, αγαθά και υπηρεσίες. Στις περιπτώσεις που η κατάσταση της αποκλειστικότητας οφείλεται σε τεχνικούς λόγους, αυτοί θα πρέπει να προσδιορίζονται με ακρίβεια και να αιτιολογούνται κατά περίπτωση. Θα μπορούσαν να περιλαμβάνουν, επί παραδείγματι, την τεχνική αδυναμία άλλων οικονομικών φορέων να επιτύχουν τις απαιτούμενες επιδόσεις ή την αναγκαιότητα χρήσης ειδικής τεχνογνωσίας, εργαλείων ή μέσων που μόνον ένας φορέας διαθέτει [...].».

3.2.- Στις διατάξεις του άρθρου 107 παρ.2 υποπαρ.3-6 του ν. 3852/2010 «Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης - Πρόγραμμα Καλλικράτης» με τίτλο «Επιχειρήσεις Δήμων», ορίζεται «2. [ενν. γ] Κάθε δήμος που θέτει υποψηφιότητα για τη φιλοξενία του θεσμού ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΠΡΩΤΕΥΟΥΣΑ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ μπορεί να συστήσει ανώνυμη εταιρεία του άρθρου 265 του Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων, με αποκλειστικό σκοπό την προώθηση της υποψηφιότητας αυτής και την υλοποίηση των δράσεων που συνεπάγεται η φιλοξενία του θεσμού.

Επιτρέπεται η επιχορήγηση της εν λόγω εταιρείας από προγράμματα του Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού, του Υπουργείου Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων, την κατά τόπον αρμόδια Περιφέρεια, επιμελητήρια και λοιπά νομικά πρόσωπα δημοσίου και ιδιωτικού δικαίου, καθώς επίσης και η σύναψη προγραμματικών συμβάσεων με τους ανωτέρω φορείς, για την πραγματοποίηση του σκοπού της.

Η ανώνυμη εταιρεία του δήμου που επιλέγεται να φιλοξενήσει το θεσμό, επιτρέπεται επιπλέον να επιχορηγείται από το δήμο που την έχει συστήσει, κατά παρέκκλιση του άρθρου 265 παράγραφος 3 του Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων, μπορεί δε να συνάπτει προγραμματικές συμβάσεις με τους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης και τα νομικά τους πρόσωπα, στη χωρική περιφέρεια των οποίων θα αναπτυχθούν δράσεις, στο πλαίσιο της φιλοξενίας του θεσμού. Η ανώνυμη εταιρεία του προηγούμενου εδαφίου λύεται υποχρεωτικά και τίθεται σε εκκαθάριση, με την ολοκλήρωση του σκοπού για τον οποίο συνεστήθη [...].

δ) .....Οι επιχειρήσεις που συστήνονται για τη φιλοξενία του θεσμού Πολιτιστική Πρωτεύουσα της Ευρώπης απαλλάσσονται από την υποχρέωση λήψης εγγυήσεων συμμετοχής, σύμφωνα με το πρώτο εδάφιο της παραγράφου 1 του άρθρου 72 του νόμου 4412/2016, και εγγυήσεων καλής εκτέλεσης, σύμφωνα με το δεύτερο εδάφιο της παραγράφου 1 του άρθρου 72 του νόμου 4412/2016, κατά την ανάθεση δημοσίων συμβάσεων έργων, προμηθειών και υπηρεσιών, στόχος των οποίων είναι οποιοσδήποτε από τους κατωτέρω λόγους: α) δημιουργία ή απόκτηση μοναδικού έργου τέχνης ή καλλιτεχνικής εκδήλωσης, όπως ορίζεται στην υποπερίπτωση αα) της περίπτωσης β' της παραγράφου 2 του άρθρου 32 του νόμου 4412/2016 ή β) προστασία αποκλειστικών δικαιωμάτων, συμπεριλαμβανομένων των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας, όπως ορίζεται στην υποπερίπτωση γγ) της περίπτωσης β' της παραγράφου 2 του άρθρου 32 του νόμου 4412/2016».

3.3. Το άρθρο 100 του ν. 4915/2022 ορίζει ότι «Η ανώνυμη εταιρεία με την επωνυμία «ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΜΟΝΟΠΡΟΣΩΠΗ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΠΡΩΤΕΥΟΥΣΑΣ ΕΛΕΥΣΙΝΑΣ» και τον διακριτικό τίτλο «ELEUSIS 2023», η οποία έχει συσταθεί σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθρου 107 του ν. 3852/2010 (Α' 87), λειτουργεί για την εξυπηρέτηση του δημοσίου συμφέροντος, σύμφωνα με τους κανόνες της ιδιωτικής οικονομίας .....»

IV. Νομική Εκτίμηση

4. Η Δημοτική Μονοπρόσωπη Ανώνυμη Εταιρεία Πολιτιστικής Πρωτεύουσας Ελευσίνας, η οποία έχει συσταθεί σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθρου 107 του ν. 3852/2010 (Α' 87), εντάσσεται στις μη κεντρικές Αναθέτουσες Αρχές, κατά την έννοια των διατάξεων του άρθρου 2 παρ. 1 περ. 3 του ν. 4412/2016. Η δε σκοπούμενη σύμβαση, εντάσσεται στην κατηγορία των μεικτών δημοσίων συμβάσεων προμηθειών και παροχής υπηρεσιών, με κύριο αντικείμενο την παροχή υπηρεσιών οργάνωσης και παραγωγής της καλλιτεχνικής εκδήλωσης (CPV 9231200-1 "καλλιτεχνικές υπηρεσίες»). Επομένως, συντρέχει η αρμοδιότητα της Αρχής, για την παροχή σύμφωνης γνώμης, κατά το άρθρο 347 παρ. 2 περ. γ' υποπερ. γδ' του ν.4412/2016, όπως ισχύει, βάσει της προϋπολογισθείσας αξίας της σκοπούμενης σύμβασης, σε συνδυασμό με τη συνολική εκτιμώμενη αξία των ομοειδών συμβάσεων (βλ. τη Δ4ΕΑΔΗΣΥ/2023 σύμφωνη γνώμη της Αρχής) δυνάμει των άρθρων 5 και 6 του ίδιου νόμου.

5. Η διαδικασία με διαπραγμάτευση έχει εξαιρετικό χαρακτήρα και επιτρέπεται να εφαρμόζεται μόνο στις περιοριστικώς απαριθμούμενες στα άρθρα 24 και 25 π.δ. 60/2007 και ήδη στα παρόμοιου περιεχομένου άρθρα 26 και 32 του ν. 4412/2016 περιπτώσεις (βλ. σχετικώς ΔΕΕ, απόφαση της 8ης Απριλίου 2008, C 337/05, Επιτροπή κατά Ιταλίας, Συλλ. 2008, I-2173, σκέψη 56). Οι ανωτέρω διατάξεις, στο μέτρο που εισάγουν εξαιρέσεις οι οποίες συνιστούν παρέκκλιση από τη βασική ρύθμιση, δηλαδή από τους κανόνες που αποσκοπούν στη διασφάλιση της αποτελεσματικότητας των αναγνωριζόμενων από τη Συνθήκη για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Σ.Λ.Ε.Ε.) δικαιωμάτων στον τομέα των δημοσίων συμβάσεων, πρέπει να αποτελούν αντικείμενο συστατικής ερμηνείας (βλ. ΔΕΕ, αποφάσεις της 18ης Μαΐου 1995, C-57/94, Επιτροπή κατά Ιταλίας, Συλλ. 1995, σ. I-1249, σκέψη 23, της 28ης Μαρτίου 1996, C-318/94, Επιτροπή κατά Γερμανίας, Συλλ. 1996, σ. I-1949, σκέψη 13 και της 13ης Ιανουαρίου 2005, C-84/03, Επιτροπή κατά Ισπανίας, Συλλ. 2005, I-13947, σκέψη 48).

6. Το υπό εξέταση αίτημα στηρίζεται στη διάταξη του άρθρου 32 παρ. 2 περ. β' υποπερ. α' του ν. 4412/2016, δυνάμει της οποίας η οποίας παρέχεται η ευχέρεια στις αναθέτουσες αρχές να προσφεύγουν στη διαδικασία της διαπραγμάτευσης χωρίς δημοσίευση προκήρυξης, όταν τα έργα, τα αγαθά ή οι υπηρεσίες μπορούν να παρασχεθούν μόνον από έναν συγκεκριμένο οικονομικό φορέα εφόσον στόχος της σύμβασης είναι η απόκτηση ενός μοναδικού έργου τέχνης ή η δημιουργία μίας (μοναδικής) καλλιτεχνικής εκδήλωσης (βλ. ανωτέρω και αιτιολογική σκέψη 50 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ). Λαμβάνοντας δε υπόψη ότι προϋπόθεση της ως άνω εξαιρετικής ρύθμισης είναι η σκοπούμενη σύμβαση να στοχεύει στη δημιουργία ή απόκτηση έργου τέχνης ή καλλιτεχνικής εκδήλωσης, με στοιχεία μοναδικότητας, η έννοια του έργου τέχνης (ως έννοια γένους) και συνακόλουθα η έννοια της καλλιτεχνικής εκδήλωσης ως έννοια είδους, συνιστούν προσδιοριστικά στοιχεία βάσει των οποίων έλκεται η εφαρμογή της (πρβλ. γνώμη Δ95/2021, Δ4ΕΑΔΗΣΥ/2023).

Ο ορισμός του καλλιτεχνικού έργου εντοπίζεται στη νομοθεσία περί πνευματικής ιδιοκτησίας και δη στον ν. 2121/1993 «Πνευματική ιδιοκτησία, συγγενικά δικαιώματα και πολιτιστικά θέματα» (ΦΕΚ Α' 25). Σύμφωνα με το άρθρο 2 του ως άνω νόμου, ως έργο νοείται κάθε πρωτότυπο δημιούργημα λόγου, της τέχνης ή της επιστήμης, παρατίθεται δε ενδεικτική απαρίθμηση πνευματικών δημιουργημάτων που μπορούν να είναι «έργα» κατά την έννοια του νόμου. Ως τέτοια αναφέρονται: τα γραπτά ή προφορικά κείμενα, οι μουσικές συνθέσεις με κείμενο ή χωρίς, τα θεατρικά έργα με μουσική ή χωρίς, οι χορογραφίες και οι παντομίμες, τα οπτικοακουστικά έργα, τα έργα των εικαστικών τεχνών, στα οποία περιλαμβάνονται τα σχέδια, τα έργα ζωγραφικής και γλυπτικής, τα χαρακτηριστικά έργα και οι λιθογραφίες, τα αρχιτεκτονικά, οι φωτογραφίες, τα έργα εφαρμοσμένων τεχνών, οι εικονογραφήσεις, οι χάρτες, τα τρισδιάστατα έργα που αναφέρονται στη γεωγραφία, την τοπογραφία, την αρχιτεκτονική ή την επιστήμη. Η παράθεση αυτή παραδειγμάτων έργων είναι ενδεικτική («ιδίως») και πέραν της αξίας της για τη συγκεκριμενοποίηση των γενικών κατηγοριών έργων, έχει σημασία για την ερμηνεία της γενικής έννοιας «πνευματικό δημιούργημα λόγου, τέχνης ή επιστήμης».

Κατάλογο έργων περιλαμβάνει, επίσης, το άρθρο 2 παρ. 1 της Διεθνούς Σύμβασης της Βέρνης, το οποίο αναφέρεται γενικά στα «φιλολογικά και καλλιτεχνικά έργα», που περιλαμβάνουν «όλας τας παραγωγάς λογοτεχνικής, επιστημονικής και καλλιτεχνικής φύσεως, οιοσδήποτε είναι ο τρόπος και η μορφή εκφράσεως».

7. Εν προκειμένω, η σκοπούμενη σύμβαση συνίσταται στη δημιουργία ενός πρωτότυπου μοναδικού καλλιτεχνικού έργου από τον διεθνή φήμη καλλιτέχνη [...], με τίτλο «*Μυστήριο 11 MA*». Το έργο είχε συμπεριληφθεί επιγραμματικά, «*ως ένα εκ των Κύριων έργων (flagship events)*», στον φάκελο της υποψηφιότητας της αιτούσας προς τα αρμόδια όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την ανάδειξη της Ελευσίνας ως πολιτιστικής πρωτεύουσας της Ευρώπης (βλ. σελ. 32 του φακέλου υποψηφιότητας). Στη δε 2η αξιολόγηση από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή (Μάιος 2019) αναφέρεται και η περαιτέρω διαμόρφωση του περιεχομένου της παράστασης και ζητημάτων παραγωγής. Επίσης, αποτελεί, «*ειδική παραγγελία της Ελευσίνας 2021, η οποία θα πραγματοποιηθεί στον αρχαιολογικό χώρο σε παγκόσμια πρώτη παρουσίαση*».

Περαιτέρω, η εταιρεία TooFarEast, η οποία δραστηριοποιείται στον χώρο της παραγωγής και παρουσίασης χορευτικών, θεατρικών και λοιπών παραστατικών τεχνών, θα αναλάβει να υλοποιήσει την παραγωγή και την ανάπτυξη της καλλιτεχνικής ιδέας του δημιουργού [...]. Η επιλογή της συγκεκριμένης αναδόχου εδράζεται σε καλλιτεχνικούς λόγους και συγκεκριμένα στην εξειδικευμένη εμπειρία της ομάδας των συνεργατών της στον τομέα των καλλιτεχνικών παραγωγών, η οποία παρέχει τα εχέγγυα ασφαλούς υλοποίησης του έργου. Η εν λόγω εταιρεία κατέχει το δικαίωμα αποκλειστικής εκπροσώπησης του δημιουργού, σύμφωνα με την από 17.03.2023 υπεύθυνη δήλωση του ν.1599/1986 που υπέβαλε ο ίδιος στο πλαίσιο υλοποίησης του έργου «Μυστήριο 11 MA» της Πολιτιστικής Πρωτεύουσας της Ευρώπης 2023 Ελευσίνα.

Τη γενικότερη εποπτεία, παρακολούθηση και έγκριση του συνόλου των καλλιτεχνικών εκδηλώσεων που αφορούν την Ελευσίνα ως εκπροσώπου του θεσμού της Πολιτιστικής Πρωτεύουσας της Ευρώπης για το έτος 2023, έχει ο Γενικός Καλλιτεχνικός Διευθυντής της αιτούσας, [...].

Το υπό ανάθεση έργο αποτελεί ένα ιδιαίτερα απαιτητικό καλλιτεχνικό εγχείρημα που χρειάζεται στενή συνεργασία όλης της ομάδας δημιουργίας και παραγωγής, η οποία πρέπει να είναι συντονισμένη, συνεργάσιμη, αλλά και αποδεδειγμένα υψηλής αισθητικής και τεχνικής επάρκειας, ώστε να διασφαλιστεί το επιθυμητό μοναδικό αποτέλεσμα (βλ. Γνώμη Δ95/2021 ΕΑΑΔΗΣΥ).

Με τα δεδομένα αυτά, η ανάθεση του παραπάνω έργου, το οποίο εμπίπτει στην έννοια του έργου τέχνης σύμφωνα με τις διατάξεις του νόμου 2121/1993, δύναται να ανατεθεί μόνο στην εταιρεία TooFarEast, και ως εκ τούτου συντρέχουν οι προϋποθέσεις εφαρμογής των διατάξεων του άρθρου 32 παρ.2 περ. β' υποπερ. α' του ν. 4412/2016 (βλ. Γνώμες Δ4ΕΑΔΗΣΥ/2023 και Δ95/2021 ΕΑΑΔΗΣΥ) .

V. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Κατόπιν των ανωτέρω, η Επιτροπή

Αποφασίζει ομόφωνα την παροχή σύμφωνης γνώμης, για την προσφυγή της Δημοτικής Μονοπρόσωπης Ανώνυμης Εταιρείας Πολιτιστικής Πρωτεύουσας Ελευσίνας στη διαδικασία διαπραγμάτευσης χωρίς προηγούμενη δημοσίευση διακήρυξης, βάσει του άρθρου 32 παρ. 2 περ. β' υποπερ. α' του ν. 4412/2016, για τη σύναψη σύμβασης, με αντικείμενο την ανάθεση της εκτέλεσης του καλλιτεχνικού έργου «Μυστήριο 11_MΑ», εκτιμώμενης αξίας 370.000 ευρώ πλέον ΦΠΑ, λόγω συνδρομής των οικείων προϋποθέσεων.

Αθήνα, 17 Μαΐου 2023

Η Πρόεδρος

Ανδρονίκη Θεοτοκίου